

Сайтът desebg.com публикува изключително важния коментар на проф. Калин Янакиев за същността на комунизма и за това как в България беше допуснато престъпният режим да бъде представян в друга, по-приемлива светлина за разлика от нацизма. Изказването на проф. Янакиев е направено по [време на дискусиата, организирана от Областната управа на Перник и фондация „Конрад Аденауер“](#) на 24 септември 2015 г., след откриването на пътуващата изложба „България 1944-1989. Забранена истина“, на която присъстваха ученици, студенти, директори и учители от различни учебни заведения. Проф. Янакиев е философ, богослов и общественик, преподавател във Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, противник на реабилитирането на комунизма в българското общество.

Искам да задам на младите хора един въпрос. Прави ли ви впечатление, че когато се говори за нацизма никой няма право да изрази друга гледна точка? Да каже: „Да, нацизмът е извършил престъпления, да, имало е концентрационни лагери, но не бива да бъдат отричани някои завоевания. Например, Хитлер е построил много жилища за германския народ, прокара пътища и т.н.“

Може ли да си представите по която и да е телевизия в Германия да се говори за нацизма, да излиза участник в предаване – изследовател, историк, да започне да говори за престъпленията на нацизма и от другата страна да бъде поканен някой, който да засегне друга гледна точка?

Точно това обаче се случва в България по отношение на комунизма. Неотдавна, на последния 9-ти септември тази година (2015), бях поканен в една телевизия, за да коментирам годишнината от тази дата. Дежурно, рефлексивно, попитах кой е поканен от другата страна. Оказа се, че е поканен депутат от БСП, с който трябваше, ако бях

приел, да се надвиквам в продължение на 20 минути. Аз 10 минути да разказвам за престъпленията на комунистическия режим и той 10 минути да говори колко неотрицаеми завоевания имал комунизмът въпреки някои деформации през всичките тези години.

Комунизмът е безусловно престъпление

Аз отказах да участвам в това предаване. Това е базисен недъг на българската памет. Ние не се научихме, че комунизмът е безусловно престъпление. Дори само за убийствата без съд и присъда след 9 септември 1944 г., дори само за концентрационните лагери, просъществували до началото на 60-те години, би трябвало да се каже на българското общество, че основното, което трябва да се знае за комунизма е, че той е престъпен режим. И никакви пътища, никакви сгради, които са били построени, никакво ходене на море, никаква достъпност до кебапчета 15 сантиметра за трудещите се могат да бъдат аргумент, защото животът винаги е пъстър.

И в нацистка Германия има някои неотрицаеми постижения. И архитектът на Адолф Хитлер – Алберт Шпеер (осъден от Международния военен трибунал в Нюрнберг на 20 години затвор, бел. ред.) е бил талантлив архитект. И великият Мартин Хайдегер, който е сътрудничил в един момент на нацизма, е велик философ, но никой в Германия не би си позволил да разделя по този начин същността на тоталитарния режим: Дахау и Освиенцим бяха много лоши неща, но вижте колко добри работи са направени.

За съжаление този модел на обяснение на характера на тоталитарния комунистически режим проигра. Срещу това трябва да се съпротивяваме и ние от по-старото поколение и по-младите поколения.

Няма никой право на друга гледна точка, когато един режим е вършил престъпления подобни на тези, извършени от комунистическия режим.

За синдрома „Това се е случило много отдавна и не ни засяга”

Другият проблем, свързан с разбирането на престъпния характер на комунистическия режим е фактът, че когато се покаже примерно филм за престъпленията на комунизма или заговорим за него хората от по-младата генерация реагират с думите: „О, това е било много отдавна”.

На следващо място в главите на младите започва да се върти мисълта: „Станалото на 9 септември 1944 г. е политическа борба, току що е завършила Втората световна война. Сблъсквали са се различни сили. Естествено е, че е имало саморазправа и жестокости. Политиците винаги са воювали един срещу друг. В този период са се сблъсквали много остро. Жалко, но нас, младите, това не ни засяга. Било е много отдавна”.

Как комунистическата идеология превърна живота в политика

Онова, което искам да ви кажа е, че за комунистическата власт в България всичко беше политика. Всичко! И след като е умрял Сталин, и след 60-те години в България има концентрационни лагери. Защо мислите са пращали хората в тези лагери? Защото са били анархисти, защото са били земеделци или са писали националистически лозунги?

Нищо подобно. Престъпление беше да разказваш виц. В днешно време вие може да осмееете, остро да се пошегувате с всеки министър-председател на България, с всеки президент на България. Нищо няма да ви се случи. Нищо.

Най-непиперливият политически виц, който разкажете през 60-те, 70-те или 80-те години може да ви изпрати в затвора. Политически неблагонадеждно е, да речем, през 70-те години, да слушат определена музика. Това също е нещо, което може да ви изпрати в лагер или затвор.

Неблагонадеждно е да ходиш с определена прическа. Тук видях, че някои от учениците сред вас имат татуировки или ходят с кожени гривни. Готови са за лагер.

Политическо неблагонадеждно поведение, облекло, прическа и мисли

Когато аз бях тийнейджър имаше няколко години, в които България се прочу буквално, си позволиха включително и на чужди туристи, които носеха къси поли, да им лепят печати по краката. Следователно, това как си облечен също имаше политическо значение. Има политически правилно облекло и политически неправилно облекло. Имаше политически неправилно изглеждащи хора и политически правилно изглеждащи хора.

Това да имаш склонност към затворен живот, да не си ентузиазизиран участник в мероприятията на народната власт, на комсомола, да предпочиташ да свириш вкъщи на пиано или да учиш западен език, това вече е силно съмнително. Значи този човек не иска да се самоотдаде на колектива, значи той е твърде буржоазно индивидуалистичен, това вече е твърде съмнително.

Когато бях гимназист пишех стихотворения. Беше абсолютно невъзможно се публикува в ученическото списание стихотворение, което звучи песимистично или мрачно. Защото е политически задължително да бъдеш радостен, младежки дръзновен и ентузиазизиран. Следователно, дори елементарните, толкова присъщи на младия човек катастрофични визии, любовни трагедии и тъги бяха политически неправилни неща.

Политически правилното и неправилното

Всичко, следователно, беше разделено на политически правилно и политически неправилно. Тоест, когато по-възрастното поколение, към което вече принадлежна и аз, започне да прекалява пред вас и да ви разказва какъв е комунизмът и вие си кажете, а, това е било много отдавна, тези политически работи там след 1944 г. не ни интересуват, спомнете си това, което ви казах.

До края, до 1989 г., всичко беше политическо. Нямаше нещо, което да няма политическа правилност или политическа неправилност. Казах ви, дори любовните чувства бяха правилни и неправилни, дори дрехите бяха правилни или неправилни, дори външния вид на младите хора беше правилен и неправилен.

Дори прическата беше правилна или неправилна. Отивам на кино в София и до „Сердика“ един милиционер ме вижда и казва: „Я, ти, ела насам“. И след това ми отрязва дългата коса така, че след това трябва да се острижа гола глава. Защо? Защото и прическата е политически правилна и политически неправилна.

Трябва да се подуши комунизмът, трябва някой отвътре да го разтвори, да ви го разкаже, за да разберете колко отвратителен беше той.

За микро репресиите на комунизма

Ето защо, ви казвам аз, и това продължение на комунизма, и тези микро репресии – репресии върху чувствата, репресии върху облеклото, репресии по начина, по който се държиш в семейството и навън – всичко това е елемент от този престъпен режим. Това трябва да запомните като млади хора, защото в крайна сметка това най-много ви засяга.

Написано от Проф. Калин Янакиев
Четвъртък, 22 Октомври 2015 12:11

Това със сигурност днешните млади хора няма да могат да изтърпят въобще. Когато възрастни хора, ви разказват, че тогава, при комунизма са живели добре, колко хубаво било, каква сигурност имало, спомнете си, че тази сигурност е била сигурност, само тогава, когато ако се облечеш политически правилно няма да бъдете наказани, че ако напишете стихотворение, което е политически правилно, няма да бъдете наблюдавани, че ако ходите по определен начин ще бъдете наказани, че ако не ходите по комсомолски мероприятия и предпочитате да свирите на цигулка или учите френски ще бъдете определени като политически неблагонадеждни.

Това ли е по-добрият живот? Сигурен съм, че младите хора няма да го изтърпят и един ден. Да не можете да осмееете някой политик. Айде де. По времето на комунизма не на политик, а на кварталния партиен отговорник не може да се подиграеш без да рискуваш да загазиш. Свършваш с кариерата и ставаш враг. Ето това помнете, когато ви разказват колко хубав бил комунизмът.

Моят дядо е убит веднага след 9 септември 1944 г. Аз не знаех това до момента, когато отидох в казармата – в трудови войски, защото наследниците на хора, засегнати от мероприятията на „народната власт“ бяха пращани трудоващи. Едва тогава научих, че имам дядо убит от „народния съд“. Защото моите родители знаеха, че не бива да го знам, тъй като мога някъде да се изпусна. И дотогава аз смело пишех, че нямам близки, засегнати от мероприятията на „народната власт“. Защото наистина не знаех и родителите ми винаги можеха да кажат, че аз действително не знам и затова съм го написал.

Това е част от живота на моите родители, но помнете, това, което аз ви разказах сега, защото то е част от моя живот и аз лично съм го преживял.

Големият грях на прехода и за лечението на травмираната памет

Да не може да се усмихнете без политическа коректност или политическа некоректност. Затова съм гневен, че свикнахме, когато да говорим в България за комунизма да имаме една и друга гледна точка. Това е големият грях и на медиите и на част от политиците, че позволиха да е легитимна другата гледна точка по отношение на един престъпен режим. Германците и светът никога не позволиха по отношение на нацизма да има каквато и да е друга гледна точка. Но в България още по време на първите

Написано от Проф. Калин Янакиев
Четвъртък, 22 Октомври 2015 12:11

демократични избори през 1990 г. ни внушиха, че демократичните сили за ги загубили, защото сме разлепили картата с лагерите. Ние загубихме, защото казахме тази мрачна истина на хората и те се уплашиха, това ни се внушаваше.

Оттогава всички политици млъкнаха, защото знаеха, че е политически нецелесъобразно да се говори за лагерите на комунизма.

Изглежда за престъпленията на нацизма и за престъпленията на комунизма започва да се говори през поколение. Аз силно се надявам, след всичко, което вече се знае за комунистическия режим, че младите хора няма така лесно да се поддават на манипулации. Няма друга гледна точка за комунистическият режим – той е престъпен.

Травматизираната човешка памет се лекува не чрез мълчание, а чрез изписване на биографията на престъпленията на комунизма. Лекува се чрез покаяние. Покаянието означава смърт за греха и ново раждане в истината.